

MONEDA MEDIEVALĂ ȘI MODERNĂ DE NOMINAL MARE DIN COLECȚIA FOSTULUI MUZEU AL ASOCIAȚIUNII ASTRA

Radu Gabriel Dumitrescu*, Claudiu Munteanu**

Rezumat: Înființată în anul 1861, „Asociația Transilvană pentru literatura română și cultura poporului român” - ASTRA - a fost gândită de întemeietori drept un centru de unire a românilor, de făurire, prin cultură, a idealurilor ce nu se putuseră împlini la 1848 pe cale politică și armată. În această concepție, ASTRA își fixa ca scop fundamental, ridicarea prin cultură a românilor din Imperiul habsburgic. Mijloacele, formele și instituțiile utilizate în atingerea scopului propus sunt neașteptat de multiple, de la studii, conferințe și prelegeri la tipărire de literatură în limba română.

Puține piese din colecția de numismatică a Muzeului Asociației sunt cunoscute. Acest fond numismatic nu a fost valorificat încă și se află în colecția Muzeului Național Brukenthal din anul 1950, dată la care a fost desființat Muzeul Astra.

Subiectul studiului de față îl vor constitui cele 66 de monede medievale și moderne de nominal mare care se mai păstrează din patrimoniul fostului muzeu al Asociației Astra. Din punct de vedere cronologic cele 66 de piese se încadrează în ecartul temporal 1576-1866.

Abstract: Established in 1861, the "Transylvanian Association for Romanian Literature and Culture of the Romanian People" - ASTRA - was thought by the principals as a centre of unification of the Romanians, by building, through culture, the ideals that could not have been accomplished in 1848 by political means and army. In this conception, ASTRA set as a fundamental goal the raising of the Romanians in the Habsburg Empire. The means, forms and institutions used to reach the proposed goal are unexpectedly numerous, from studies, conferences and lectures to the printing of Romanian literature.

Few pieces from the numismatic collection of the Association Museum are known. This numismatic fund has not been exploited yet and has been in the collection of the Brukenthal National Museum since 1950, when the Astra Museum was abolished.

The subject of the present study will be the 66 medieval and modern coins that are still preserved from the patrimony of the former museum of the Astra Association. From the chronological point of view, the 66 pieces fall into the temporary spread 1576-1866.

Cuvinte-cheie: ASTRA, muzeu, monedă, argint, colecție.

Key-words: ASTRA, museum, coin, silver, collection.

Înființată în anul 1861, „Asociația Transilvană pentru literatura română și cultura poporului român” - ASTRA - a fost gândită de întemeietori drept un centru de unire a românilor, de făurire, prin cultură, a idealurilor ce nu se putuseră împlini la 1848 pe cale politică și armată. În această concepție, ASTRA își fixa ca scop fundamental, ridicarea prin cultură a românilor din Imperiul habsburgic. Mijloacele, formele și instituțiile utilizate în atingerea scopului propus sunt neașteptat de multiple, de la studii, conferințe și prelegeri la tipărire de literatură în limba română¹.

Puține piese din colecția de numismatică a Muzeului Asociației sunt cunoscute. Acest fond numismatic nu a fost valorificat încă și se află în colecția Muzeului Național Brukenthal din anul 1950, dată la care a fost desființat Muzeul Astra. Aceste piese au rămas depozitate uneori cu etichetele originale, pe acestea fiind menționate ocazional caracteristicile piesei și numele donatorului. Dintre piesele păstrate în colecția Muzeului Național Brukenthal (2346 de exemplare), câteva monede antice și bizantine au fost publicate de O. Dudău², Cl. Munteanu și G. Talmațchi³,

---

* Doctor, Muzeul Olteniei, Craiova, e-mail: rgdumitrescu@mail.com.

** Doctor, Muzeul Național Brukenthal, Sibiu, e-mail: munclaiul@gmail.com.

¹ Dudău, 1996, p. 59.

² Dudău, 1996, pp. 59-66.

³ Talmațchi, Munteanu, 2015-2016, pp. 518-520, 525.

iar informații despre diverse monede, menționate în rapoartele și procesele verbale întocmite de membrii Asociației, au fost publicate de B. Andriescu⁴.

O. Dudău a constatat, după parcurgerea fondului arhivistic Astra și a revistei *Transilvania*, că unele monede au alt loc de descoperire decât Transilvania, ele fiind achiziționate pentru îmbogățirea muzeului cu exemplare de valoare, dar pentru altele se poate presupune, cu drept temei, că provin din Transilvania⁵. Valabilă și pentru colecția numismatică veche a Muzeului Brukenthal, ipoteza că există piese provenite din afara arealului transilvănean, în special din zona germană, este sprijinită atât de faptul că unele monede n-au avut putere circulatorie în acest spațiu, cât și de modul de alcătuire al colecțiilor numismatice locale mai mari în secolele XVIII-XX, adesea cu o componentă străină, prezentă în urma călătoriilor în care au fost efectuate achiziții din comerțul de specialitate, au fost moștenite colecții sau părți din colecții, sau au fost, în mod frecvent, păstrate suveniruri.

Dintre piesele fostului muzeu al Asociației Astra, păstrate în colecția Muzeului Național Brukenthal, ne vom îndrepta atenția în studiul de față asupra monedelor medievale și moderne de nominal mare. Din punct de vedere cronologic cele 66 de piese, existente în colecție, se încadrează în ecartul temporar 1576-1866. Componența majoră o reprezintă talerii și subdiviziunile sale din spațiul german (90,90 %), urmată de monede ale Franței (1,51 %), Venetiei (1,51 %), Confederației Olandeze (1,51 %) și falsuri de colecție (4,54 %).

Dăm mai jos câteva situații statistice pe care le considerăm relevante pentru imaginea de ansamblu a acestei colecții și care ne arată repartiția spațială și temporală a monedelor analizate.

STRUCTURA COLECȚIEI ÎN FUNCȚIE DE STATUL EMITENT

Nr. crt.	Stat emitent	Nr. piese	Procentaj
1.	HOLLAND	1	1,51 %
2.	VENETIA	1	1,51 %
3.	FRANȚA	1	1,51 %
4.	IMPERIUL HABSBURGIC	26	39,39 %
5.	SAXONIA	14	21,21 %
6.	DUCATUL SAXA-LAUBENBURG	1	1,51 %
7.	DUCATUL SAXA-NEW-GOTHA	1	1,51 %
8.	DUCATUL SAXA-EISENACH	1	1,51 %
9.	EPISCOPATUL DE LÜBECK	1	1,51 %
10.	DUCATUL BRAUNSCHWEIG-WOLFENBÜTTEL	1	1,51 %
11.	NÜRNBERG	1	1,51 %
12.	MARELE DUCAT BADEN LINIA DURLACH	1	1,51 %
13.	BAVARIA	6	9,09 %
14.	WÜRTTEMBERG	1	1,51 %
15.	PFALZ-BIRKENFELD-ZWEIBRUCKEN	1	1,51 %
16.	MARGRAVIATUL DE BRANDENBURG-ANSBACH	1	1,51 %
17.	PRUSIA	4	6,06 %
18.	TRANSILVANIA (FALSURI DE COLECȚIE)	3	4,54 %
	TOTAL	66	99,92 %

⁴ Andriescu, 2012, pp. 203-218.

⁵ Dudău, 1996, p. 61.

REPERE CRONOLOGICE ALE COLECȚIEI

Nr. crt.	Datare	Nr. piese	Procentaj
1.	Secolul XVI	3	4,54 %
2.	Secolul XVII	7	10,60 %
3.	Secolul XVIII	30	45,45 %
4.	Secolul XIX	23	34,84 %
5.	Falsuri de colecție	3	4,54 %
TOTAL		66	99,97 %

Din analiza celor două tabele observăm că monedele emise în numele împăraților și împărăteselor din dinastia de Habsburg sunt cele mai numeroase, iar secolul al XVIII-lea este cel mai bine reprezentat.

De amintit ar fi și câteva piese mai rare, pentru spațiul Țărilor Române, care oferă substanță acestei colecții: un ducat Domenico II Contarini (cat. nr. 2), un écu Ludovic al XV-lea (cat. nr. 3), un thaler Karl Friedrich (cat. nr. 50), un thaler Christian al IV-lea (cat. nr. 58) sau un thaler Alexander (cat. nr. 59).

La acest grup de monede, provenite din circulație sau achiziție din comerțul de „antichități”, s-au adăugat ulterior, probabil în prima parte a secolului XX, un număr de monede „de colecție”, cum sunt căpiile după ștanțele lui Adolf Resch⁶.

În ceea ce privește situația unor astfel de monede, cunoaștem dintr-o notificare făcută de Adolf Resch într-un număr al publicației sibiene *Korrespondenzblatt des Vereins für siebenbürgische Landeskunde*, unde fiind acuzat că a falsificat monede medievale, se dezvinovățeste, prezintând cu acest prilej și o listă a ștanțelor realizate de el sau folosite pentru realizarea căpiilor. Din lista ștanțelor găsite de acesta în Arhiva orașului Brașov și folosite pentru realizarea unor căpii destinate schimbului sau cadourilor, le regăsim și pe cele pentru talerul brașovean al lui Sigismund Bathory din anul 1601 (cat. nr. 64), pentru talerul orășenesc din anul 1612 (cat. nr. 65) și pentru talerul brașovean al lui Mihail Apafi din anul 1665 (cat. nr. 66)⁷.

Aceste producții ale bijutierului, colecționarului și numismatului Resch aveau, se pare, destul succes în contemporaneitate. Astfel, piese de colecție executate cu aceste ștanțe se mai găsesc în colecția Muzeului Județean Brașov sau în colecția Muzeului Castelului Bran⁸. De asemenea, în fondul numismatic al Muzeului Național Brukenthal se păstrează trei piese, una cu data 1601 și alte două cu data 1602, toate confecționate dintr-un aliaj de zinc⁹.

Dăm mai jos catalogul monedelor cu toate datele necesare, inclusiv trimiterele bibliografice la literatura de specialitate, pentru o cunoaștere cât mai detaliată a acestei interesante colecții numismatice de către specialiști, dar și de pasionați.

⁶ O scurtă biografie a lui Adolf Resch a se vedea la Popa, 1983-1985, pp. 447-449.

⁷ Resch, 1878, pp. 77-78.

⁸ Munteanu et al., 2007, p. 235.

⁹ Munteanu et al., 2007, p. 235.

CATALOG

CONFEDERAȚIA OLANDEZĂ

HOLLAND

1. Thaler-leu, 1576.

Monetăria: Dordrecht.

Av. [MO · NO · ARG] · ORDIN · HOL · 1576.

Rv. CONF[ID]ENS · DNO · NO[N · M]O[VETV]R.

AR, 40,2 x 41 mm; 24,21 g., axa 12.

Nr. inv. T 1285/8822.

Bibliografie: Delmonte, 1967, p. 194, nr. 830; Draskovic, Rubenfeld, 1984, p. 460, nr. 8838; *** 2000, p. 3.

VENEȚIA

DOMENICO II CONTARINI (1659-1674)

2. Ducat, 1667.

Monetăria: Veneția.

Maestru monetar: Alessandro Salomon.

Av. S · M · VEN · DOMIN · CONT · DVX/ * A · S *.

Rv. DVCATVS · VENETVS.

AR, 39,5 x 40,1 mm; 22,36 g., axa 2.

Nr. inv. T 1285/8882.

Bibliografie: CNI, VIII, 1917, p. 257, nr. 162; Cuhaj, 2011, p. 1328, DAV # 4267 (variantă).

REGATUL FRANȚEI

LUDOVIC AL XV-LEA (1715-1774)

3. Écu, 1726.

Monetăria: Metz.

Maestru monetar: Jean Pantaleon.

Av. LUD · XV · D · G · FR · ET NAV · REX.

Rv. SIT · NOMEN · DOMINI · BENEDICTUM · 1726.

AR, 41,2 x 41,4 mm; 28,88 g., axa 6.

Nr. inv. T 1285/8812.

Bibliografie: Cuhaj, 2013, p. 224, KM # 486.2.

AUSTRIA (TIROL)

ARHIDUCELE FERDINAND (1564-1595)

4. Thaler, [1577].

Monetăria: Hall.

Av. FERDINAND : D : G : ARCHID : ASTR :.

Rv. DVX · BVRGVND : CO : TIROLIS.

AR, 38,8 x 39,2 mm; 28,55 g., axa 1.

Nr. inv. T 1285/8860.

Bibliografie: Draskovic, Rubenfeld, 1984, p. 426, nr. 8095.

AUSTRIA (BOEMIA)

MATHIAS AL II-LEA (1612-1619)

5. Thaler, 1612.

Monetăria: Praga.

Maestru monetar: Benedikt Huebiner.

Av. MATTHIAS II · D · G · HV – NG · ET · BOHEM · REX ·

Rv. ARCH · AVST · DVX BV – RG · MAR · MO · CO · TY. De o parte și de alta a scutului 16 – 12.

AR, 40,2 x 52,1 mm; 28,82 g., axa 10.

Nr. inv. T 1285/8901.

FRANZ I (1806-1835)

6. Thaler, 1815.

Monetăria: Praga.

Av. FRANCISCVS I : D : G : AVSTRIAE IMPERATOR ·

Rv. HVN : BOH : GAL : REX · A : A : LO : WI : ET IN FR : DVX : 1815 ·

AR, 40,8 x 41,1 mm; 27,79 g., axa 12.

Nr. inv. T 1285/8872.

Bibliografie: Herinek, 1970, p. 196, nr. 299; Cuhaj, 2012, p. 90, KM # 2161.

AUSTRIA (UNGARIA)

LEOPOLD I (1657-1705)

7. Thaler, 1694.

Monetăria: Kremnitz.

Av. LEOPOLDUS · D : G : ROM : IMP : S · A GE : HV : B : REX ·

Rv. ARCHIDVX · AVS : DVX · BVR : MAR : MOR : CO : TYR : 16 – 94 ·

AR, 44,8 x 45,5 mm; 28,43 g., axa 12.

Nr. inv. T 1285/8865.

Bibliografie: Herinek, 1972, p. 68, nr. 738; Jungwirth, 1975, p. 83, nr. 8f; Cuhaj, 2011, p. 1107, KM # 214.8.

MARIA THERESIA (1740-1780)

8. Thaler, 1780.

Monetăria: Kremnitz.

Maeștri monetari: Sigismund A. Klemmer vom Klemmersberg și J. P. von Damiani.

Av. M · THER · D · G · R · IMP · HU · BO · R · A · A · D · B · C · T.

Rv. S · MARIA MATER DEI PATRONA HUNG · 1780.

AR, 40,9 mm; 27,82 g., axa 11.

Nr. inv. T 1285/8877.

Bibliografie: Herinek, 1970, p. 39, nr. 607; Cuhaj, 2013, p. 737, KM # 386.2.

JOSEPH AL II-LEA (1780-1790)

9. Thaler, 1783.

Monetăria: Kremnitz.

Av. IOS · II · D · G · R · IMP · S · A · G · H · B · REX · A · A · D · B · & · L ·

Rv. S · MARIA MATER DEI PATRONA HUNG · 1783 · X ·

AR, 40,3 mm; 27,93 g., axa 12.

Nr. inv. T 1285/8863.

Bibliografie: Herinek, 1970, p. 154, nr. 148.

FRANZ I (1806-1835)

10. Thaler, 1821.

Monetăria: Baia Mare.

Av. **FRANCISCVS I · D · G · AVSTRIAEC IMPERATOR ·**

Rv. **HVN · BOH · LOMB · ET VEN · GAL · LOD · IL · REX · A · A · 1821 ·**

AR, 39,1 x 40,4 mm; 27,97 g., axa 12.

Nr. inv. T 1285/8870.

Bibliografie: Herinek, 1970, p. 197, nr. 331; Cuhaj, 2012, p. 90, KM # 2162.

11. 1/2 thaler, 1822.

Monetăria: Kremnitz.

Av. **FRANCISCVS · I · D · G · AVSTRIAEC · IMPERATOR ·**

Rv. **HVN · BOH · LOMB · ET VEN GAL · LOD · IL · REX A A 1822 ·**

AR, 34,6 x 35,5 mm; 13,38 g., axa 1.

Nr. inv. T 1285/8867 (Perforată).

Bibliografie: Herinek, 1970, p. 200, nr. 413; Cuhaj, 2012, p. 89, KM # 2153.

12. Thaler, 1823.

Monetăria: Baia Mare.

Av. **FRANCISCVS · I · D · G · AVSTRIAEC · IMPERATOR ·**

Rv. **HVN · BOH · LOMB · ET VEN · GAL · LOD · IL · REX · A · A · 1823 ·**

AR, 39,2 x 39,9 mm; 27,98 g., axa 12.

Nr. inv. T 1285/8868.

Bibliografie: Herinek, 1970, p. 197, nr. 333; Cuhaj, 2012, p. 90, KM # 2162.

AUSTRIA (BURGAU)

MARIA THERESIA (1740-1780)

13. Thaler, 1766.

Monetăria: Günzburg.

Av. **M · THERESIA · D : G · R · IMP · HU · BO · REG.**

Rv. **ARCHID · AUST · D · BURG · MARGGR · BURGOVIAE ·** În centru: **AD/ NORMAM/ CONVENT./ 1766.**

AR, 41 mm; 27,63 g., axa 12.

Nr. inv. T 1285/9476.

Bibliografie: Herinek, 1970, p. 32, nr. 497; Cuhaj, 2013, p. 70, KM # 16.

14. Thaler, 1766.

Monetăria: Günzburg.

Av. **M · THERESIA · D · G · R · IMP · HU · BO · REG ·**

Rv. **ARCHID · AUST · D · BURG · MARGGR · BURGOVIAE ·** În centru: **AD/ NORMAM/ CONVENT./ 1766.**

AR, 40,6 mm; 27,83 g., axa 12.

Nr. inv. T 1285/9478.

Bibliografie: Herinek, 1970, p. 32, nr. 497; Cuhaj, 2013, p. 70, KM # 16.

15. Thaler, 1767.

Monetăria: Günzburg.

Maeștri monetari: Tobias Schobl și J. H. V. Clotz.

Av. **M · THERESIA · D : G · R · IMP · HU · BO · REG.**

Rv. ARCHID · AUST · D · BURG · MARGGR · BURGOVIAE · În centru: AD/ NORMAM/
CONVENT./ 1767.

AR, 40,7 mm; 27,47 g., axa 1.

Nr. inv. T 1285/9477.

Bibliografie: Herinek, 1970, p. 32, nr. 500; Cuhaj, 2013, p. 70, KM # 16.

ȚĂRILE DE JOS AUSTRIECE

MARIA THERESIA (1740-1780)

16. Kronenthaler, 1769.

Monetăria: Bruxelles.

Maestru monetar: Jacques Röettiers.

Av. MAR · THERESIA D : G · R · IMP · GERM · HUNG · BOH · REG.

Rv. ARCH · AUST · DUX · BURG · BRAB · COM · FLAND · 1769.

AR, 39,2 x 39,5 mm; 29,21 g., axa 6.

Nr. inv. T 1285/8876.

Bibliografie: Herinek, 1970, p. 90, nr. 1945; Cuhaj, 2013, p. 94, KM # 21.

JOSEPH AL II-LEA (1780-1790)

17. 1/2 Kronenthaler, 1788.

Monetăria: Viena.

Av. JOSEPH · II · D · G · R · I · S · A · GER · HIE · HVN · BOH · REX ·

Rv. ARCH · AVST · DVX · BVRG · LOTH · BRAB · COM · FLAN · 1788 ·

AR, 34,2 x 35,2 mm; 14,7 g., axa 11.

Nr. inv. T 1285/8861.

Bibliografie: Herinek, 1970, p. 158, nr. 194; Cuhaj, 2013, p. 94, KM # 34.

FRANZ AL II-LEA (1792-1806)

18. Kronenthaler, 1796.

Monetăria: Praga.

Av. FRANC · II · D · G · R · I · S · A · GER · HIE · HVN · BOH · REX ·

Rv. ARCH : AVST · DVX · BVRG · LOTH · BRAB · COM · FLAN · 1796 ·

AR, 40,2 x 40,8 mm; 29,26 g., axa 5.

Nr. inv. T 1285/8873.

Bibliografie: Herinek, 1970, p. 202, nr. 475; Cuhaj, 2013, p. 95, KM # 62.1.

AUSTRIA

MARIA THERESIA (1740-1780)

19. Thaler, 1780.

Monetăria: Günzburg.

Maeștri monetari: Tobias Schobl și Ward J. Faby.

Av. M. THERESIA · D · G · R · IMP · [HU · B]O · REG ·

Rv. ARCHID · AUST · DUX · BURG · CO · TYR · 1780 ·

AR, 39,4 x 39,7 mm; 27,78 g., axa 12.

Nr. inv. T 1285/8878.

Bibliografie: Herinek, 1970, p. 33, nr. 510.

20. Thaler, 1780.

Monetăria: Günzburg.

Maeștri monetari: Tobias Schobl și Ward J. Faby.

Av. M · THERESIA · D · G · R · IMP · HU · BO · REG ·

Rv. ARCHID · AVST · DUX · BURG · CO · TYR · 1780 ·

AR, 40,4 x 40,9 mm; 28,05 g., axa 12.

Nr. inv. T 1285/9479.

Bibliografie: Herinek, 1970, p. 33, nr. 513.

21. Thaler, 1780.

Monetăria: Günzburg.

Maeștri monetari: Tobias Schobl și Ward J. Faby.

Av. M · THERESIA · D · G · R · IMP · HU · BO · REG ·

Rv. ARCHID · AVST · DUX · BURG · CO · TYR · 1780 ·

AR, 40,4 x 41,3 mm; 28 g., axa 12.

Nr. inv. T 1285/9480.

Bibliografie: Herinek, 1970, p. 33, nr. 513.

22. Thaler, 1780.

Monetăria: Günzburg.

Maeștri monetari: Tobias Schobl și Ward J. Faby.

Av. M · THERESIA · D · G · R · IMP · HU · BO · REG ·

Rv. ARCHID · AVST · DUX · BURG · CO · TYR · 1780 ·

AR, 39,6 x 40 mm; 27,78 g., axa 12.

Nr. inv. T 1285/9481.

Bibliografie: Herinek, 1970, p. 33, nr. 513.

23. Thaler, 1780.

Monetăria: Viena.

Director al monetăriei: Franz Aicherau.

Maestru monetar: Johann August von Cronberg.

Av. M. THERESIA · D · G · R · IMP · HU · BO · REG ·

Rv. ARCHID · AVST · DUX · BURG · CO · TYR · 1780 ·

AR, 39,3 x 40,8 mm; 27,75 g., axa 12.

Nr. inv. T 1285/8879.

Bibliografie: Herinek, 1970, p. 28, nr. 437; Cuhaj, 2013, p. 52, KM # 1866.2.

FRANZ I (1806-1835)

24. Thaler, 1817.

Monetăria: Viena.

Av. FRANCISCVS I · D · G · AVSTRIAEC IMPERATOR ·

Rv. HVN BOH · LOMB · ET VEN · GAL · LOD · IL · REX A A · 1817.

AR, 40,7 x 45,4 mm; 27,92 g., axa 12.

Nr. inv. T 1285/8874.

Bibliografie: Herinek, 1970, p. 197, nr. 302; Cuhaj, 2012, p. 90, KM # 2162.

25. Thaler, 1819.

Monetăria: Viena.

Av. FRANCISCVS I · D · G · AVSTRIAEC IMPERATOR ·

Rv. HVN · BOH · LOMB · ET VEN · GAL · LOD · IL · REX · A · A · 1819 ·

AR, 40 x 40,3 mm; 27,89 g., axa 12.

Nr. inv. T 1285/8875.

Bibliografie: Herinek, 1970, p. 197, nr. 304; Cuhaj, 2012, p. 90, KM # 2162.

26. Thaler, 1822.

Monetăria: Viena.

Av. **FRANCISCVS I · D · G · AVSTRIAIE IMPERATOR ·**

Rv. **HVN · BOH · LOMB · ET VEN · GAL · LOD · IL · REX · A · A · 1822 ·**

AR, 40 mm; 27,9 g., axa 11.

Nr. inv. T 1285/8869.

Bibliografie: Herinek, 1970, p. 197, nr. 307; Cuhaj, 2012, p. 90, KM # 2162.

AUSTRIA (TRANSILVANIA)

MARIA THERESIA (1740-1780)

27. Thaler, 1780.

Monetăria: Alba Iulia.

Director al monetăriei: G. Schickmayer.

Maestru monetar: A. J. Hammerschmidt.

Av. **M. THERESIA · D · G · R · IMP · HU · BO · REG ·**

Rv. **ARCHID · AVST · DUX · BURG · CO · TYR · 1780 ·**

AR, 39,7 x 40,6 mm; 28,02 g., axa 12.

Nr. inv. T 1285/8880.

Bibliografie: Herinek, 1970, p. 36, nr. 558; Cuhaj, 2013, p. 52, KM # 1866.3.

FRANZ I (1806-1835)

28. Thaler, 1821.

Monetăria: Alba Iulia.

Av. **FRANCISCVS I · D · G · AVSTRIAIE IMPERATOR ·**

Rv. **HVN · BOH · LOMB · ET VEN · GAL · LOD · IL · REX · A A · 1821 ·**

AR, 40,2 x 41 mm; 27,68 g., axa 12.

Nr. inv. T 1285/8871.

Bibliografie: Herinek, 1970, p. 197, nr. 325; Cuhaj, 2012, p. 90, KM # 2162.

FRANZ JOSEPH I (1848-1916)

29. Thaler, 1861.

Monetăria: Alba Iulia.

Av. **FRANZ JOSEPH I V · G · G · KAISER V OESTERREICH.**

Rv. **EIN VEREINSTHALER XXX EIN PFUND FEIN 1861.**

AR, 33,2 mm; 18,47 g., axa 12.

Nr. inv. T 1285/8889.

Bibliografie: Herinek, 1970, p. 267, nr. 462; Cuhaj, 2012, p. 91, KM # 2244.

SAXONIA LINIA ALBERTINĂ

CHRISTIAN I (1586-1591)

30. Thaler, 1591.

Monetăria: Dresda.

Maestru monetar: Hans Biener.

Av. **CHRISTIAN · D : G · DVX · SAXO · SA · ROMA · IMP 15 – 91.**

Rv. : ARCHIMARS CHAL · ET · ELEC.

AR, 39,8 x 40,1 mm; 29,06 g., axa 11.

Nr. inv. T 1285/8856.

Bibliografie: Douglas Nicol, 2011, p. 1061, MB # 251.

PRINTUL REGENT FRANZ XAVIER (1763-1768)

31. Thaler, 1765.

Monetăria: Dresda.

Maestru monetar: Ernst Dietrich Croll.

Av. XAVERIVS D : G : REG : PR : POL : & LITH : DVX : SAX :

Rv. ELECTORATVS SAXONIÆ ADMINISTRATOR . 1765.

AR, 41,7 x 42,7 mm; 27,9 g., axa 12.

Nr. inv. T 1285/8842.

Bibliografie: Cuhaj, 2013, p. 594, KM # 976.

PRINCIPELE ELECTOR FRIEDERICH AUGUST AL III-LEA (1763-1806)

32. Thaler, 1766.

Monetăria: Dresda.

Maestru monetar: Ernst Dietrich Croll.

Av. FRID : AUGUST : D : G : DUX SAX : ELECTOR.

Rv. X . EINE FEINE MARCK 1766.

AR, 42,3 mm; 27,73 g., axa 11.

Nr. inv. T 1285/8843.

Bibliografie: Cuhaj, 2013, p. 594, KM # 983.

33. Thaler, 1767.

Monetăria: Dresda.

Maestru monetar: Ernst Dietrich Croll.

Av. FRID : AUGUST : D : G : DUX SAX : ELECTOR.

Rv. X . EINE FEINE MARCK 1767.

AR, 42,5 mm; 27,71 g., axa 12.

Nr. inv. T 1285/9470.

Bibliografie: Cuhaj, 2013, p. 594, KM # 983.

34. Thaler, 1772.

Monetăria: Dresda.

Maestru monetar: Ernst Dietrich Croll.

Av. FRID : AUGUST : D : G : DUX SAX : ELECTOR.

Rv. X . EINE MARCK F : 1772.

AR, 39,4 x 39,8 mm; 27,63 g., axa 1.

Nr. inv. T 1285/8844.

Bibliografie: Cuhaj, 2013, p. 595, KM # 992.1.

35. Thaler, 1781.

Monetăria: Dresda.

Maestru monetar: Johann Ernst Croll.

Av. FRID : AUGUST : D : G : DUX SAX : ELECTOR.

Rv. X . EINE MARCK F : 1781.

AR, 39,6 x 40,2 mm; 27,94 g., axa 1.

Nr. inv. T 1285/8845.

Bibliografie: Cuhaj, 2013, p. 595, KM # 992.2.

REGATUL SAXONIEI

FRIEDERICH AUGUST I (1806-1827)

36. Gulden, 1812.

Monetăria: Dresda.

Maestru monetar: Samuel Gottlieb Helbig.

Av. **FRID · AVGVST · D · G · REX SAXONIÆ**.

Rv. **ZWANZIG EINE FEINE MARK · 1812**.

AR, 32,4 x 32,8 mm; 13,86 g., axa 12.

Nr. inv. T 1285/8846.

Bibliografie: Cuhaj, 2012, p. 483, KM # 1052.

37. Gulden, 1813.

Monetăria: Dresda.

Maestru monetar: Johann Gotthelf Studer.

Av. **FRID · AVGVST · D · G · REX SAXONIÆ**.

Rv. **ZWANZIG EINE FEINE MARK · 1813**.

AR, 32,2 x 33,3 mm; 13,96 g., axa 12.

Nr. inv. T 1285/8848.

Bibliografie: Cuhaj, 2012, p. 483, KM # 1052.

38. Thaler, 1816.

Monetăria: Dresda.

Maestru monetar: Johann Gotthelf Studer.

Av. **FRID · AVGVST · D · G · REX SAXONIÆ**.

Rv. **ZEHN EINE FEINE MARK · 1816**.

AR, 39,2 mm; 27,93 g., axa 1.

Nr. inv. T 1285/8849.

Bibliografie: Cuhaj, 2012, p. 484, KM # 1059.1.

39. Gulden, 1816.

Monetăria: Dresda.

Maestru monetar: Johann Gotthelf Studer.

Av. **FRID · AVGVST · D · G · REX SAXONIÆ**.

Rv. **ZWANZIG EINE FEINE MARK · 1816**.

AR, 31,8 x 32 mm; 13,73 g., axa 12.

Nr. inv. T 1285/8847.

Bibliografie: Cuhaj, 2012, p. 483, KM # 1052.

40. Thaler, 1827.

Monetăria: Dresda.

Maestru monetar: Johann Gotthelf Studer.

Av. **FRIEDR . AUGUST KOENIG V. SACHSEN**.

Rv. **ZEHN EINE FEINE MARK 1827**.

AR, 37,4 mm; 27,75 g., axa 12.

Nr. inv. T 1285/8850.

Bibliografie: Cuhaj, 2012, p. 485, KM # 1096.

ANTON (1827-1836)

41. Thaler, 1829.

Monetăria: Dresda.

Maestru monetar: Johann Gotthelf Studer.

Av. ANTON V. G. G. KOENIG VON SACHSEN.

Rv. ZEHN EINE FEINE MARK 1829.

AR, 36,9 mm; 27,7 g., axa 12.

Nr. inv. T 1285/8851.

Bibliografie: Cuhaj, 2012, p. 485, KM # 1120.

42. Thaler, 1832.

Monetăria: Dresda.

Maestru monetar: Johann Gotthelf Studer.

Av. ANTON V. G. G. KOENIG VON SACHSEN.

Rv. ZEHN EINE FEINE MARK 1832.

AR, 36,9 mm; 27,88 g., axa 1.

Nr. inv. T 1285/8852.

Bibliografie: Cuhaj, 2012, p. 485, KM # 1120.

FRIEDERICH AUGUST AL II-LEA (1836-1854)

43. Thaler, 1843.

Monetăria: Dresda.

Maestru monetar: Johann Georg Grohmann.

Av. FRIEDRICH AUGUST V. G. G. KOENIG V. SACHSEN.

Rv. EIN THALER XIV EINE F. M. 1843.

AR, 34,3 mm; 22,12 g., axa 11.

Nr. inv. T 1285/8853.

Bibliografie: Cuhaj, 2012, p. 486, KM # 1148.

DUCATUL SAXA-LAUENBURG**JULIUS FRANZ (1666-1689)**

44. Gulden, 1678.

Monetăria: Elbschifferstadt.

Maestru monetar: Lorenz Wagner.

Av. IVL : FRANC : SAX : ANG : WESTPP DUX.

Rv. THV RECHT SCHEV NIMANDT 1678 8.

AR, 36 x 36,9 mm; 14,83 g., axa 1.

Nr. inv. T 1285/8855.

Bibliografie: Cuhaj, 2011, p. 839, KM # 123 (variantă).

DUCATUL SAXA-NEW-GOTHA**FRIEDERICH I DE ALtenburg (1675-1680)**

45. Gulden, 1679.

Monetăria: Gotha.

Maestru monetar: Georg Friedrich Staude.

Av. FRIDERIC : DVX SAX · I · C · ET M · .

Rv. PER ASPERA AD ASTRA.

AR, 37,6 x 37,8 mm; 14,56 g., axa 9.

Nr. inv. T 1285/8854.

Bibliografie: Cuhaj, 2011, p. 900, KM # 87 (variantă).

DUCATUL SAXA-EISENACH

JOHANN GEORG AL II-LEA (1686-1698)

46. Gulden, 1690.

Maestru monetar: Heinrich Christian Müller.

Av. IOH · GEORG · D · G · D · SAX · I · C · M · A · & W ·.

Rv. PIETATE & IVSTITIA 16 – 90.

AR, 36,4 x 37,2 mm; 15,83 g., axa 7.

Nr. inv. T 1285/8857.

Bibliografie: Cuhaj, 2011, p. 897, KM # 22; Douglas Nicol, 2011, p. 1041, KM # 22.

EPISCOPATUL DE LÜBECK

AUGUST FRIEDRICH (1666-1705)

47. Gulden, 1678.

Av. AVG[VST] : FRID : D : G : EL : E : P : LVB : H : N : D : S : E : H.

Rv. A : DEO : SORSQ : SALVSQ : MEA · 1678.

AR, 38,7 x 39,2 mm; 16,96 g., axa 11.

Nr. inv. T 1285/9098.

Bibliografie: Cuhaj, 2011, p. 645, KM # 62.

DUCATUL BRAUNSCHWEIG-WOLFENBÜTTEL

KARL I (1735-1780)

48. 2/3 thaler, 1764.

Monetăria: Brunswick.

Maestru monetar: Johann David Biller.

Av. CAROLVS D · G · DVX BR · ET LVN.

Rv. NVNQVAM RETRORSVM · 1764.

AR, 34,9 x 35,3 mm; 13,9 g., axa 12.

Nr. inv. T 1285/8837.

Bibliografie: Cuhaj, 2013, p. 365, KM # 973.1.

NÜRNBERG

FRANZ I (1745-1765)

49. Thaler, 1759.

Monetăria: Nürnberg.

Maestru monetar: Johann Martin Forster.

Monetar: Johann Leonhard Oexlein.

Av. MONETA NOVA REIPVBL · NORIMBERGENSIS · 17 – 59. În exergă: X EINE FEINE/ MARK.

Rv. FRANCISCUS · D · G · ROM · IMP · SEMP · AVG ·.

AR, 42,1 x 42,4 mm; 27,56 g., axa 11.

Nr. inv. T 1285/8866.

Bibliografie: Cuhaj, 2013, p. 502, KM # 321.

**MARELE DUCAT BADEN
LINIA DURLACH**

KARL FRIEDRICH (1738-1811)

50. Thaler, 1765.

Director al monetăriei: Ernst Christoph Steinhauser.

Maestru monetar: Johann Georg Worscheler.

Av. **CAROLUS FRID : D · G · MARCHIO BAD · ET H ·**

Rv. **AD NORMAM CONVENTIONIS 17 – 65.**

AR, 39,5 x 41,1 mm; 27,79 g., axa 11.

Nr. inv. T 1285/8911.

Bibliografie: Cuhaj, 2013, p. 282, KM # 108.

ELECTORATUL BAVARIEI

MAXIMILIAN III JOSEPH (1745-1777)

51. Thaler, 1760.

Monetăria: München.

Av. **D · G · MAX · IOS · U · B · D · S · R · I · A · & EL · L · L**.

Rv. **PATRONA BAVARIAE 1760.**

AR, 41,2 x 42 mm; 27,5 g., axa 12.

Nr. inv. T 1285/8832.

Bibliografie: Cuhaj, 2013, p. 295, KM # 519.1.

52. Thaler, 1770.

Monetăria: München.

Av. **D · G · MAX · IOS · U · B · D · S · R · I · A · & EL · L · L**.

Rv. **PATRONA BAVARIAE 1770.**

AR, 40,7 x 41,5 mm; 27,61 g., axa 12.

Nr. inv. T 1285/9572.

Bibliografie: Cuhaj, 2013, p. 295, KM # 519.1.

53. Thaler, 1775.

Monetăria: München.

Av. **D · G · MAX · IOS · U · B · D · S · R · I · A · & EL · L · L**.

Rv. **PATRONA BAVARIAE.**

AR, 41,1 x 41,6 mm; 27,83 g., axa 12.

Nr. inv. T 1285/8833.

Bibliografie: Cuhaj, 2013, p. 295, KM # 519.1.

REGATUL BAVARIEI

MAXIMILIAN I JOSEPH (1806-1825)

54. Thaler, 1808.

Av. **MAXIMILIAN · JOSEPH KÖNIG VON BAIERN.**

Rv. **FÜR GOTT UND VATERLAND 1808.**

AR, 41,2 x 41,8 mm; 27,86 g., axa 11.

Nr. inv. T 1285/8826.

Bibliografie: Cuhaj, 2012, p. 388, KM # 701.

55. Kronenthaler, 1815.

Av. **MAXIMILIANUS IOSEPHUS BAVARIAE REX.**

Rv. **PRO DEO ET POPULO 1815.**

AR, 40 mm; 28,97 g., axa 12.

Nr. inv. T 1285/8827.

Bibliografie: Cuhaj, 2012, p. 392, KM # 706.

MAXIMILIAN AL II-LEA (1848-1864)

56. Vereinsthaler, 1863.

Av. **MAXIMILIAN II KÖNIG V. BAYERN.**

Rv. **EIN VEREINSTHALER * XXX EIN PFUND FEIN.**

AR, 33 mm; 18,48 g., axa 1.

Nr. inv. T 1285/8828.

Bibliografie: Cuhaj, 2012, p. 392, KM # 852.

WÜRTTEMBERG

WILHELM I (1816-1864)

57. Thaler, 1857.

Av. **WILHELM KÖNIG V. WÜRTTEMBERG.**

Rv. **EIN VEREINSTHALER XXX EIN PFUND FEIN 1857.**

AR, 33 mm; 18,46 g., axa 1.

Nr. inv. T 1285/8885.

Bibliografie: Cuhaj, 2012, p. 528, KM # 601.

PFALZ-BIRKENFELD-ZWEIBRUCKEN

CHRISTIAN AL IV-LEA (1735-1775)

58. Thaler, 1760.

Maestru monetar: Joseph Mellinger.

Av. **CHRISTIAN · IV · D : G · C · P · R · BAV · DUX ·**

Rv. **10 AUF EINE – MARC FEIN.** În partea de sus: **17 – 60.**

AR, 40,2 x 41,1 mm; 27,53 g., axa 6.

Nr. inv. T 1285/8913.

Bibliografie: Cuhaj, 2013, p. 532, KM # 31.

MARGRAVIATUL DE BRANDENBURG-ANSBACH

ALEXANDER (1757-1791)

59. Thaler, 1766.

Monetăria: Schwabach.

Maestru monetar: Johann Samuel Gotzinger.

Av. **ALEXANDER · D · G · MARCH : BRAND : D · B ·**

Rv. **ZEHEN EINE FEINE MARK.**

AR, 41,5 mm; 27,6 g., axa 12.

Nr. inv. T 1285/8910.

Bibliografie: Cuhaj, 2013, p. 309, KM # 275.

PRUSIA**FRIEDRICH AL II-LEA (1740-1786)**

60. 1/3 thaler, 1768.

Monetăria: Breslau.

Av. FRIDERICUS BORUSSORUM REX.

Rv. 3 EINEN/ REICHS/ THALER/ 1768.

AR, 30,1 x 30,8 mm; 8,01 g., axa 12.

Nr. inv. T 1285/9116.

Bibliografie: Neumann, 1997, p. 273, nr. 409; Cuhaj, 2013, p. 546, KM # 303.

61. Thaler, 1786.

Monetăria: Berlin.

Av. FRIDERICUS BORUSSORUM REX.

Rv. EIN REICHS THALER.

AR, 36,8 x 37,5 mm; 21,92 g., axa 12.

Nr. inv. T 1285/8912.

Bibliografie: Neumann, 1997, p. 305, nr. 505; Cuhaj, 2013, p. 553, KM # 332.1.

FRIEDRICH WILHELM AL III-LEA (1797-1840)

62. Thaler, 1818.

Monetăria: Berlin.

Av. FRIEDR. WILHELM III KOENIG VON PREUSSEN.

Rv. EIN THALER 1818.

AR, 34,3 mm; 22 g., axa 12.

Nr. inv. T 1285/9118.

Bibliografie: Neumann, 1997, p. 409, nr. 16; Cuhaj, 2012, p. 466, KM # 396.

WILHELM I (1861-1888)

63. Thaler, 1866.

Monetăria: Berlin.

Av. WILHELM KOENIG VON PREUSSEN.

Rv. EIN VEREINSTHALER XXX EIN PFUND FEIN 1866.

AR, 33,14 mm; 18,5 g., axa 12.

Nr. inv. T 1285/8881.

Bibliografie: Cuhaj, 2012, p. 468, KM # 494.

FALSURI DE COLECȚIE**TRANSILVANIA (ORAȘUL BRAȘOV)**

64. Fals modern după un thaler Klippe din 1601.

Av. SIGIS TRANS ET SACROM IMP PRIN.

Rv. MONETA : CIVITATIS CORONENSIS/ DEO : VINDICI : PATRIAEE/ 16 – 01.

AR, 41 mm; 22,57 g., axa 12.

Nr. inv. T 1286/9195.

Bibliografie: Cuhaj, 2011, p. 1595, KM # 6 (Moneda originală).

65. Fals modern după un thaler din 1612.

Av. **NOS IN NOM : DOM : CONFIDIMVS : 161Z.**

Rv. · **ILLE · / INEQUIS/ ET CVRRI/ BVS.**

AR, 42,5 x 42,7 mm; 31,5 g., axa 12.

Nr. inv. T 1286/9194.

Bibliografie: Cuhaj, 2011, p. 1595, KM # 18 (Moneda originală).

TRANSILVANIA

MIHAIL APAFI (1661-1690)

66. Fals modern după un thaler din 1665.

Av. **MIC · APA · D · G · PRIN · TRAN ·**

Rv. **PAR · REG · HV · DO – ET · SI · COM · 166S ·**

AR, 42,2 mm; 23,26 g., axa 12.

Nr. inv. T 1286/9196.

Bibliografie: Cuhaj, 2011, p. 1576, KM # A383 (Moneda originală).

BIBLIOGRAFIE

Andriescu, B. 2012. Considerații privind colecția de numismatică a Asociațiunii Astra (1861-1950). *Monedă și comerț în sud-estul Europei. Studia in memoriam magistri Oltea Dudău IV*, pp. 203-218.

CNI. 1917. *Corpus Nummorum Italicorum*. VIII. Roma: Tipografia della R. Accademia dei Lincei.

Cuhaj, G. (editor) 2011. *Standard Catalog of World Coins (1601-1700)*. Iola: Krause Publications.

Cuhaj, G. (editor) 2012. *Standard Catalog of World Coins (1801-1900)*. Iola: Krause Publications.

Cuhaj, G. (editor) 2013. *Standard Catalog of World Coins (1701-1800)*. Iola: Krause Publications.

Delmonte, A. 1967. *Le Benelux d'argent*. Amsterdam: Jacques Schulman N. V.

Douglas Nicol, N. 2011. *Standard Catalog of German Coins (1501-Present)*. Iola: Krause Publications.

Draskovic, F., Rubenfeld, S. 1984. *Standard price guide to World Crowns & Talers 1484-1968 as catalogued by Dr. John S. Davenport*. Iola: Krause Publications.

Dudău, O. 1996. Monede antice din colecția fostului Muzeu al Astrei din Sibiu. *BSNR LXXXVI – LXXXVII*, 140-141, pp. 59-66.

Herinek, L. 1970. *Österreichische Münzprägungen von 1740-1969*. Wien.

Herinek, L. 1972. *Österreichische Münzprägungen von 1657-1740*. Wien.

Jungwirth, H. 1975. *Corpus Nummorum Austriacorum*. V. *Leopold I-Karl VI (1657-1740)*. Wien.

Munteanu, C., Dudău, O., Apostol, D.T. 2007. Monede din colecția Muzeului Castel Bran. *Monedă și comerț în sud-estul Europei I*, pp. 233-244.

Neumann, E. 1997. *Die Münzen des Königreichs Preußen unter der Herrschaft der Hohenzollern 1701-1918*. II. Köln: Münzzentrum Verlag.

Popa, L. 1983-1985. Colectiuni numismatice brașoveni Adolf Resch (1854-1926) și Dumitru Z. Furnică (1860-1943). *BSNR LXXVII-LXXIX*, 131-133, pp. 447-451.

Resch, A. 1878. Kleine Mittheilungen. *Korrespondenzblatt des Vereins für siebenbürgische Landeskunde*, 8, pp. 77-78.

Talmaṭchi, G., Munteanu, Cl. 2015-2016. Monede antice și bizantine din colecția Muzeului Național Brukenthal. *Pontica XLVIII-XLIX*, pp. 509-525.

*** 2000. *Officiële catalogus Zilveren Munten geslagen door de zeven provinciën der Verenigde Nederlanden (1576-1795)*. Amsterdam: Hillegom.

ABREVIERI

BSNR – Buletinul Societății Numismatice Române, București.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66